

ПЕРЕДПЛАТА на „РУСЛАНА“
 виносити: в Австрії:
 на цілий рік . . . . . 24 К
 на пів року . . . . . 12 К
 на чверть року . . . . . 6 К
 на місяць . . . . . 2 К

За границю:
 на цілий рік: зі щоденною ви-
 силкою 7 доларів або 14 рублів;
 з висилкою двічі в тижні 6 до-
 ларів або 12 рублів; з висилкою
 що суботи 5 доларів або 10 руб.
 Поодинокі число по 10 сотків.

Телефон Редакції ч. 1484.
 Конто почт. шаблиці ч. 98704.

РУСЛАН

християнсько-суспільний дневник.

„Вирви ми очи і душу ми вирви: а не возьмеш милоти і віри не возьмеш,
 бо русне ми серце і віра русна“. — З Русланових повістей М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім
 неділь і руских свят о 5 год.
 по полудні. — Редакція, адміні-
 страція і експедиція „Руслана“
 при ул. Хмельовського ч. 15, II
 поверх. Експедиція місцева
 в Агенції Соколовського ул. Я-
 гайлонська ч. 3.

Рукописи звертає ся лише з
 попередню засторогу.

Рекламації лише неопечатані
 вільні від порта. — Оповістки
 звичайні приймають ся по ціні
 20 с. від стрічки, а в „Надіслан-
 ній“ 40 сот. Подяки і приватні
 донесення по 30 сот. від стрічки

Виборча реформа до сойму.

(Міркування неополітика).

(Дальше).

Се важне, се незвичайно важне для жи-
 ття обох народів, бо нема прецінь нічо важ-
 нійшого над віру в свою будучність і над о-
 хоту боронити її, як вірлиця боронить своїх
 писклят, а левця своїх малих. Чуло ся, що
 історія перевертає нову картку..

Аж ось стало ся щось — вправді споді-
 ваного, але все таки дивного і немалого —
 явила ся опозиція проти соймової реформи.
 Невгода обох народів, се така справа, котрою
 удержували ся всіди країні живла. Щож бу-
 дуть робити люди, котрі нічого більше не
 вміють, лиш за добру нагороду троюдати, і
 що робитимуть ті, що наш край представля-
 ли, як тяжко недужого чоловіка, котрого
 можна без протесту перевести з одного шпи-
 талю до другого. Лишати ся без занята, пря-
 мо без способів до життя. Се прикре, дуже
 прикре.

І зібрала ся компанія чесна, хоть невелика.

Кільканайцять польських дідичів, що мов
 острови серед моря, живуть серед українсько-
 го народу у східній Галичині, кількох при-
 падкових державців посольського мандату, що
 дріжать о нього, як о предмет, котрий їм
 можна легко відібрати, кількох „твердорус-
 ких“ приклонників кнута і — сповісти. До
 того додаймо, хоть прикро сказати — поль-
 ских єпископів.

Що всеполяки опинили ся рука в руку
 з істинно-русскими Юдами — се річ зовсім
 природна. Прецінь не так то давно Дмовські
 цілував ся з Бобрінским на славянофільським
 візді в Празі, (Смачного!) а всепольська преса,
 в часі недавнього переселення видимо хлила
 ся на сторону кнута. Росія не хотіла і не
 хоче ніякої польсько-української угоди. В її
 інтересі лежить домашня війна між одними й
 другими. Отже она не хоче реформи до га-
 ллицкого сойму, бо та реформа могла би дати
 почин до згоди, а згода двох великих наро-
 дів славянських, котрих кривдою стоїть ро-
 сійська імперія, могла би довести її до упад-
 ку. Се річ ясна і то тим яснійша, що росій-
 ська преса навіть з тим зовсім не криє ся.
 Она пише, що Українці продають „руську
 справу“, приймають менше число мандатів,
 як їм належить ся, зрікають ся маршалка
 і т. д. А хтож боронить „руської“ справи?
 Ясна річ: Дудикевич, Цявські, Гломбінські і
 всі ті, що не хочуть реформи... Дивно, але
 правдиво!

Якже можливо, щоби „польські патріоти“
 обороняли „руську справу“? Нічо лекшого.
 „Єсть тільки Росія і Польща“ — тай годі
 Сей принцип каже їм ставати до гори нога-
 ми, каже плювати на те, що самі вихваляли,
 каже голосувати проти своїх власних внесень
 (Гломбінські), щоби тільки не дати зневажи-
 нням Українцям спокою, щоби не допу-
 стити їх до скріплення. Росія не хоче угоди,
 бо она загрожувє її естествоно, всеполяки не
 хочуть її з тої самої причини, бо они тільки
 й живуть на ґрунті польсько-української во-
 роженчі. Отже для москвофілів і всеполяків

єсть реформа виборча справою естествона і
 тому їх спільна акція проти реформи єсть
 явищем цілком простим і природним.

Труднійше вяснити приступленє спові-
 стів до блоку проти виборчої реформи. По-
 тягнуло їх туди роздратованє на теперішній
 курс політики краєвої взагалі, а на Українців
 в особенності. При перших загальних вибо-
 рах до парламенту дістали они були завдяки
 нашому поперту два мандати. Часи змінили ся.
 Габель умер, Малер перепав і сповісти грають
 ролю загнєваних. Пристають до своїх найбіль-
 ших противників, всеполяків, щоби тільки ви-
 явити своє невдоволенє. Але мають они і
 другу, більше загально-жидівську причину, що-
 би рити проти угоди. На теперішній польско-
 українській вороженчі заробляла не тільки
 Росія, як держава, а москвофіли яко її аген-
 ти, але також і жида. У східній Галичині бу-
 ли они тим язичком, що при всяких вибо-
 рах перехиловав вагу на польський бік. Они
 то нашим східно-галицьким містам надають
 фальшивий, польський характер, они держали
 нашого хлопа в темряві і в грошевій залеж-
 ності, они здержували наш розвиток, а під-
 держували польське панованє над нами.

Діяло ся се, розуміє ся, не задурно. По-
 рахуймо, кілько то сіл перейшло в жидівські
 руки, кілько камяниць, склепів, банків і фа-
 брик мають жида, кілько їх єсть бурмістра-
 ми і взагалі, яку величезну силу представля-
 ють они у східній Галичині. Особливо вибори
 до сойму були для них незвичайно дійною
 короною. Робили на них чудесні інтереси.

Реформа виборча і взагалі українсько-
 польська угода змінила би до непізнаня полі-
 тичний вигляд краю. Розділ мандатів на у-
 країнські і польські та обезпеченє їх зведло би
 до мінімум надужитя і шахрайства виборчі і
 не давало би в будучности так званим ви-
 борчим гвєнам такого широкого поля до по-
 пису, як тепер. До того реформа виборча
 могла би зневолити жидів, в деяких містах
 східної Галичини до того, щоби йшли з мі-
 сцевим населенєм і щоби живучи з єго кер-
 вавиці, не скріпляли противника.

А тримати з гоями они поки що не ма-
 ють охоти. Привикли, йти з „панем джеджи-
 чем“. І мають рацію. Мудре тєля дві корови
 сєє. Насамперед виссати хлопа, а потім бра-
 ти ся до дідича. Се в богатых випадках по-
 казало ся дуже практичним. Кількож то є
 таких сіл, де коршмар винищив селян, три-
 маючи руку з паном, а доробивши ся під єго
 покровительством маєтку, забрав ся потім до
 нього самого і висадив єго остаточно з сідла
 чи там з села.

Отже, поки у східній Галичині єсть ще
 трохи польських обшарників, поти сповістам
 шкода зрікати ся такої принадної перспекти-
 ви, поти треба з ними тримати.

Сповісти відбули в Стрию збори, на ко-
 трих головний референт др. Фростіг заявив,
 що провідники сповістів навязали переговори
 з провідниками всеполяків, щоби на випадок
 виборів попірати себе а поборювати жидів
 асиміляторів.

Виглядає се на іронію. Сповісти лучать
 ся з асиміляторами Поляками, щоби побору-
 вати асиміляторів жидів. Єсть се звичайний і
 то дуже невдалий маневр, дуже марно під-

браний викрут, щоби замаскувати властиві
 причини, про які була висше мова. В тим за-
 путанім клубку нетяжко знайти починки вит-
 ки. Шукаймо тільки.

(Конець буде).

Учительська платня.

Ано, — скінчила ся війна, полатано між-
 народне напруженє, успокоїли ся троха роз-
 бурхані уми, а тоді далі чим скорше — скли-
 кувати сойми. Правда, застій і упадок був ве-
 лийкий, не оден край ждав терпеливо на буд-
 жети, не одна верства, не оден спекулянт ви-
 глядав свого сойму, щоби вдало ся вердети,
 якусь підлюгу, синекуру може і т. д. Чекав
 отже не оден на сей сойм і не оден від нього
 дечого надїав ся.

Но з певністю ніхто так нетерпеливо і
 з таким напруженєм-страхом, з такими на-
 діями не вічкіував сєго сойму — як неща-
 сне народне учительство взагалі. Вікниці дочекало ся! — Галицький сойм, гні-
 здо незгоди, скликано й отворено, наради по-
 чали ся! Як неспокоїнь тєохкало у кожного
 народного учителя серце, (а ще в такого, ко-
 трий має численну родину, або навішений
 слабостями, а в слід за тим від довгів уший
 му не видко!) скілько надїй і обчислень,
 скілько проєктів роїло ся по тій нещасній у-
 чительській голові, що от, от, прийде „grun-
 towne i daleko idące polepszenie płacy nau-
 czycielom“, що чоловік сплатить довги, ски-
 не бодай соту часть сєго тягару, який пригні-
 тає єго, що ось, ось відітхне і заживе може
 свободнійше, від остатнійше, що зїсть
 може дєщо лучше, що бодай тепер
 скінчить ся сей вічний піст і голод учи-
 тельський і т. д. у сєго, певно се зблїдніле
 серце, болючо мусїло закровавити ся хто
 речитав „Дїло“ ч. 60. з 18. марца 1913. Хто
 прочитав стацию сєго „Дїла“ на стор. 3. п. в.
 „Управильненє пенсий народных учителей“,
 сей з певністю опустить безрадно руки, бо
 всі єго гадки, проєкти, замисли роздуть ві-
 тер..

Той кого тиснуть довги, сказав собі „ще
 більшї будуть!“ сей, що хотїв посилати діти
 до школи образовати, сказав собі „пїде у
 службу!“ Сей, що має сухоти, туберкули в
 легких, плєє кривлею, а лікарі казали му іхати
 до Lusin Picolo над Адрийським морем,
 скав собі „поїду но не над Адрию, а.. ad
 patres, сєй що гадав, що не буде вже в него
 посту, сказав „і сєледці тре заперестати, а
 більш печеної бараболї і т. д., і т. д.

Проєкт поданий „Дїлом“ представляє ся
 вельми сумно.

Пригляньмо ся сєму проєктові.

Позаяк я, учитель з села, отже пропу-
 скаю платні учителїв по містах, а перегляну
 платні учителїв, „нищих місцевостей“, сєбо
 по селах і містах. Закон про платні учитель-
 ські з 1907. р. постановляє I, II, III і IV. кл.
 платні. Кожда класа подїлена на 3 окремі
 степенї платні, всі отже класи разом мають
 12 степенїв платні. Сей поділ відносить ся
 лише до сталих учителїв, а тимчасові і по-
 мічні учателї мають знов своїх 12 степенїв в

чотирох класах. Разом отже народне учи-
 тельство після закова з 1907. р. має аж 24
 степенїв платні хотия в дійсности, не слушно
 подїлено єго лише на дві категорії, або типи
 сєбо на „селюхів“ і на „міщюхів“.

Повинно отже бути також лише дві класи
 платні I. і II. з 6 степенями платні сталих
 і 2 степенів тимчасових сє в перед і по і-
 спитї кваліфікаційнім, разом 8 степенїв плат-
 нї, а зглядно лише 7, бо іспит кваліфіка-
 ційний повинен було вразом урядовою ста-
 білізацією учителя. Тим самим зникли би сі
 „дивогляди“ — „tymczasowy nauczyciel z
 kwalifikacyą“, а в слід за тим й 8-й степень
 платні.

В IV. класї платні учитель сталий має
 1000, 1200 і 1400 К платні і пятитїтні додатки
 5 по 100 К, а 6-й 200 К, (котрого звичайно
 ніхто не дослужить ся!).

Проєкт теперішній затримує знов сі
 „класи“ I. (Львів і Краків), II. міста в „вла-
 снім статутом“, III. — „всі жпні місцевости
 краю“, — IV. — школи народні, а V. „шко-
 ли видїлові!“ — Ось то має бути „одноцїль-
 ність пенсий“!

Коли вже нас конче ділити, то діліть
 вже, але по справедливости на — дві —
 класи на міських і сєльських, а не на видїлові
 і народні, бо в народних праця далеко тяжша
 й більш а чим у видїлових! — Яким же спо-
 собом мають більше дістати ті (видїлові), що
 менше і вигіднійше учать, — менше пра-
 цюють?

Дотеперішва IV. класа мала 3 степенї
 платні, новий за те проєкт „полїпшений“ —
 дробить аж на 4 степенї і поправляє в той
 спосіб: — 50% посад 1200 К, 25% 1500 К,
 15% 1800 К, а 10% 2100 К!

Коли зважити, що при таких подїлі нема
 заповученого — автоматичного аванзу — пі-
 сля літ служби, а пересуванє учителя буде й
 на дальше залежати від ц. к. окружного ін-
 спектора, то по 1800 К і 2100 К дістануть
 лише ті, що будуть в ласках інспекторських.

А щож то за „полїпшенє“ з 1000 К, на
 1200 К? — Чи тими 16 К 66 сот. у місяць
 чоловік споможє ся? Чи вистанє оно єму на
 сплату довгів? — Таж вже тепер сталий учи-
 тель жонатий хїба жаден не має 1000 К, бо
 інспектори з милосердия посувають кожного
 до 1200 К, бо з тих 1000 К хїба ніхто не
 виживє в нивішних часах! — Наколи же має
 ся „полїпшити“ нашї пенсий, а тим самим
 вирвати нас з обїймів лихви і довгів, то тре-
 ба дати сталому учителєви 1400 К на початку,
 по 10 літах служби 1800 К, а по 15 літах
 2200 К, тай „пятитїтні“ додатки по 200 К.
 Тодї ми — може — віджильб инакше.

(Дальше буде).

Допись з Самбора.

(Тарасові роковини).

Самбір шпанував в сім році память не-
 забутного нашого генїя Тараса шістьома ве-
 черницям.

Устроїли їх жєньска молодїж дївочої
 приватної семїнарії, обох гімназий, кожда з
 окрема, читальня „Просвіти“ і Бурса ім. св.
 Володимира.

у Львові при ул. Академічній
 вхід від ул. Зімборевича

З поважанєм Франц Іхньовский.

На сьвята

маю честь поручити
 П. Т. Публиці
 своєю

ТОРГОВЛЮ ВУДЖЕНИНИ

527(3)

Виха фірми Діголіч і Трпич
 Львів, ул. Чаркецкого 3.

можна дістати також у фірми: ПРОКШ, Льва Савіги 23. — КОЛЬОНЯК, Зиблікевича 47. — БЕЛЕГМАН, Зелена 32 — КОЗЛОВСКИЙ,
 Городецька 85. — ЗАНГВСКИЙ, Кожановського 20. — ТОМОНЬ, Янівська 48. — ГОХ, Личаків 50. — ЛЕДЛЬ, Потоцького 32. — ГРОС,
 Барска 4. — ЯРИМОВИЧ, Николая 9. — РУФ, Янівська 111. — РОССІГНОН, Асника 4. — ВОЛЯНИН, Бальонова 11. — Замарстинів:
 ЛЯНГНЕР, Львівська 10 і РЕСТАВРАЦІЯ ПРИ ЛИЧАКІВСЬКІЙ РОГАЦІ.

Програма всіх тих вечериць були одного рода, входили в них промови, деклямації, хори і музичні продукції, а ріжниця полягала на доборі ріжних продукцій, відітно до сил.

Переведене програм було старанне, бож се був свого рода турній, а молодіж вложила в виучене доволі праці.

Бачили ми, з яким пієтизмом молодіж їх обходила, тож раділи душею, що наш незабутній геній Тарас знайшов тільки горячих, молодечих сердець, котрі одушевились творами его музи.

Що до орхестральних точок і хорів відмічали ся між иншими вечерниці мужескої семінарії і бурси, сольові співи і соля скрипкові випали знов гарно на вечерницях гімназійних, на котрих виступили добірно вишколені одиниці.

Перший раз уладила вечерниці бурса, в котрій містять ся молодіж всіх шкіл і виявляла ся над подив удачно.

Зазначити треба, що сама молодіж за дозволом і під наглядом префекта вибрала і уложила програму, та виучилась під проводом старшого ученика в семінарії учительської В. Кульчицького і Маланяка.

Чули ми музичні продукції над подив гарно виведені а між ними навіть вповні удавні композиції одного з учеників семінарії Маланяка. Хори, як „Вулиця“ Ф. Колесси випали добре, а цілість була так пориваюча, що присутні вийшли одушевлені, а були на них крім місцевої інтелігенції і батьки учеників селяни.

Вечерниці сі дали доказ, що у нашій молодіжці є музичний талант, але треба его плекати розвивати.

В семінариях учительських наука музики і співу є предметом обовязковим, тож і продукції, навіть і поважнійші вивести їм легше, в гімназіях сили суть, потреба лишень звернути пильнійшу увагу на музичне виображення молодіжці.

На філії проф. Мацейович, що вишколив хори, дав доказ, що молодіж наша може витворити гарні і вишколені хори, а в головній гімназії пізнали ми перший раз катехита о. Савицького при дірїгентурі і побачили, що під его умілим проводом стане хор гімназійний на відітній височині. Хто за короткий час свого побуту зумів вивести так гарні хори, дає надію, що при дальшій праці хор гімназійний в Самборі стане одним з перших в краю.

Соймова виборча реформа.

Пересилене, спричинене нещасливим виступом польських Владик в справі соймової виборчої реформи, триває дальше. Ціла увага звернена тепер на Відень, куди поїхав намісник др. Бобжинський. Телеграми з Відня доносять, що нам Бобжинський конферував вчора з предсідн. міністрів з Штірґком, міністром Залеским і деякими визначними політиками; протягом нинішнього дня відбуде ся конференція провідників польських соймових клубів. Крім того приїде до Відня предсідник українського соймового клубу п. др. К. Левицький, який явить ся на конференції у гр. Штірґка.

Положене є поважне. Русини не годять ся на ревізію компромісу, ні на відрочене справи реформи до осені і грозять, що на случай, коли виборча реформа не буде переведена, розпочнуть обструкцію в парламенті.

Тепер є дві можливости: або відрочене, або розвязане сойму. Відрочене, якого бажає собі всепольско-подільська спілка, крім себе небезпеку похоронення реформи. Проволікане викличе нові домаганя, нові задири — отже остає друга евентуальність, т. зн. розвязане сойму.

Що до димісії намісника — пише „Gaz. rogańska“, належить ствердити, що нам др. Бобжинський носить ся з такими думками, але ся справа ще не є актуальна. Др. Бобжинський не уступить, поки не переведе великого діла виборчої реформи. Нинішня конференція у Відні буде рішачою для дальшої судьби галицького сойму.

„Zeit“ довідує ся з українських кругів, що Русини домагають ся безпородочної полугоди виборчої реформи. Намісник Бобжинський кажуть Русини — має досить сили,

щоби зломити опір єпископів, проведола реформи до осені додела би лише до заворушення. Також через розвязане сойму не багатовискає ся, бо Русини не будуть вже звязані компромісами і поставлять зовсім нові домаганя. Коли Русини мають охоронити парламент від борби, то реформа мусить бути полагоджена.

„Poln. Nachr.“ доносять, що димісія нам Бобжинського може наступити аж по якімсь часі, бо намісник хоче ще вичекати на вислід нарад польських соймових провідників. Нині поінформує намісник польських провідників про становище правительства супроти положеня. Можливе, що мін.-предс. гр. Штірґк схоже вїйти в контакт з окремими провідниками клубів і буде пробувати навязати нові переговори, і наслідком сего, аж за день, або два впаде рішене в справі „відроченя, чи розвязаня сойму“, від того залежати буде також, чи намісник др. Бобжинський остане в своїм уряді.

„Czas“ містять заяву консервативного сторонництва, в якій читаємо, що консерватисти були за компромісовою реформою, бо забезпечувала она ті моменти, до яких польске консервативне сторонництво мусіло привязувати вагу. Однак заява єпископів подікувала консерватистам инше становище.

Просимо домагати ся „Руслана“ по всіх реставраціях, каварнях, торговлях і приєднувати нам нових передплатників в кругах своїх знакомих.

Перед миром на Балкані.

Як з міродатних болгарских кругів заявляють, порозуміє між союзниками вже наступило, так, що відповідь ще нині може бути вручена великодержавам. У відповіді будуть прийняті умовини великодержав з додаванем вислову надій, що великодержави полагодять справу відшкодованя і Егейских островів по думці союзників і то без участі Туреччини в сих переговорах.

„Мир“ надіє ся, що відповідь балканських держав буде нині вручена і уважає вїйну покінченою.

Кілька турецьких дневників пише, що сербські і грецькі відпоручники прибудуть до Буляіру, щоби заключити 10-дневний розем. Достовірного потвердження сеї вісти нема.

Дневник „Амеролітос“ дізнає ся, що мирові прелімінари будуть в найкоротшій часі підписані під Буляір, куди поїхали вже турецькі відпоручники.

Бюро Райтера оголошує: Відповідь союзних держав на ноту великодержав є нині очікувана. В Льондоні панує пересвідчене, що відповідь буде прихильна, лише можливе, що Греція поробить деякі застереження що до полудневої Альбанії і Егейских островів. Дипломати думають, що сейчас, як надійде відповідь великодержав, будуть уложені мирські умовини, котрі обі сторони підпишуть в сеї спосіб, що мирові праці конференції обмежувуть ся до підписаня мирового акту.

За Скюдру — „куну в руку“.

Бюро Райтера доносить, що великодержави в основі рішили дати Чорногорі позичку в висоті 30 мільонів франків, за порукою всіх 6 великодержав.

Чорногорський посол Поповіч мав явити ся в льондонським уряді заграничних справ і заявити, що Чорногора відкидає (?) позичку великодержав і дальше буде вести наступ на Скюдру.

„Stidsl. Korr.“ доносять, що Микита нарочно хоче спричинити виваджене міжнародного війска на сушу, щоби міг оправдати ся перед народом ізза відступленя від облоги Скюдри.

Агенція Гаваса із спеціального жерела з Цетинї звїщає, що король Микита приготує оповіщене до народа, в яким узаасаднює, що наслідком уступленя сербського війска був приневолений відступити від облоги Скюдри.

„Wiener Allgemeine Zeitung“ доносить, що сербске війско стоїть дальше під Скюдру, оправдуючи ся тим, що жеде на приїзд грецьких кораблів.

О розділ добичі.

Зближене Сербії до Греції прибирає з кожним днем сердечнійший характер. Зачувати, що між обома державами має бути заключений окремиї союз. Рівночасно говорять про тіснійшу злуку Сербії з Чорногорою.

Просимо відновити передплату.

НОВИНИ.

— Календар. В неділю: руско-кат.: Гертія; римо-кат.: Агнішки. — В поведілок: руско-кат.: Іридіона; римо-кат.: Анзелма. — Вівторок: руско-кат.: Євсихія муч.; римо-кат.: Кая і Сотера.

— Стан здоровля Св. Отця. В римских дипломатичних кругах впевняють, що стан здоровля Св. Отця, Пія Х., вельми поправив ся. Є повна надія, що Св. Отець перебуде щасливо сію недугу. При нагоді звичайного прийнятя дипломатичного тіла заявив кардинал Мері дель Валь, що недужий підписав вчора рано кілька рішень. Св. Отець має добрий настрій і чує ся загалом о много лучше. Бюлетин виданий вчора о 1/2 8 год. вечером звучить. Також нинішній день провів Св. Отець без горячки. Теплоота виносить 36-38°. Получінене триває дальше.

— В справі нашого театру одержуємо такі замітки: Нашому театру в Льовві веде ся погано. Зложило ся на те тяжке фінансове пересилене, але й не менше обставини серед яких від якогось часу найшла ся дирекція театру. Дир. Стадник, що після виїзду знаменитих артистів п. Садовського і Заньковецької обняв керму театру, стрічав ся зразу з загальним признанем і як артист і як директор. Однак референтова „Рускої Бесіди“ забало ся стати директором і почала ся боротьба против п. Стадника. Наслідки сеї боротьби були такі, що поодинокі члени дружини почали против директора аравжувати страйки, коли знали, що найдуть все оборонця в особі театрального референта. Дійшло через те до розпаду карности, а що дальше мусіло піти за тим, до обвиненя артистичних аспірацій дружини. Ціла ся боротьба була злишна, бо референт міг також без неї стати директором і мабуть, небавом ним стане. Чи се вийде на користь інституції? — покаже будучина. Може референт бути певним, що наша часопись як все, так і на будуче, буде відносити ся до дирекції театру з найбільшою прихильністю, бо ми знаємо, яка се тяжка і мало дохідна праця. Біберович кинув театр, щоби шукати иншого хліба, Садовський доложив до кількамісячної розвуртки чотири тисячі корн. Про Стадника розвурчено сісенітні поголоски, що має одну, чи навіть дві каменіці, хоть загалом відомо, що через неповодженя в Перемішлі, він не мав чим у Льовві викупити з велізничї декорації. А колиб справді директор, хоть би й п. Стадник зібрав який крейдар, то чи за тяжку працю (п. Стадники працюють обоє в театрі) не мали би они права дбати о те, щоби заосмотрити свою старість? У нас безкарно продає Industrieritter жидам нафтові терени громади і має поважане, а бідному артистови не вільно чесною працею дбати про чорну годину в старости... і навіть за неощаджене майно кидася на него підозріння та розстроєє ся до нападку артистичну дружину. Ходить навіть поголоска по Льовві, що під анонімом „Іван Левицький“, який пише крайню несправедливі оцінки театру в однім з львівських органів, криє ся театральный референт. Та чи се добре діє ся, відповідь на се найде наша суспільність в польській пресі, яка вже почала глузувати з нашого театру.

— Новий український адвокат у Льовві. Число укр. канцелярій адвокських у Льовві збільшило ся з нинішнім днем о канцелярню д-ра Евгенія Гвоздецького (пр. ул. Красіцьких ч. 6.). Др. Е. Гвоздецький був 11 літ судчею, а в останних кількох літах провадив одну з найвизначнійших канцелярій в краю, а се канцелярню бл. п. д-ра Тадея Соловья, що був сьндиком львівської рускої Митрополії, та І. сьндиком Банку кравского. Маючи за собою так багату практику та визначаючи ся великими правничими здібностями др. Гвоздецький скоро займе визначне місце між львівськими адвокатами. Др. Гвоздецький вїстав в місце бл. п. д-ра Т. Толовія іменованій

сьндиком гр.-кат. Митрополії та правним заступником Є. Експ. Митрополита.

— Віча в справі виборчої реформи. Заходом яворівської повітової організації відбули ся дня 18. цвітня с. р. в селах: Ляшках і Брухналі, яворівського повіта, народні віча в справі виборчої реформи до гал. сойму і в справі укр. університета. Першу справу реферував др. Роман Секела, а університетску Андрій Чопик. На обох вічах обговорено також і повітові справи, як справу удержаня і будови української гімназії в Яворові, громадских виборів і ин. Всі вічевики одногласно прийняли резолюції з домаганем ухваленя виборчої реформи після заключеного компроміса і заснованя українського університета у Льовві. Згадати слід, що в Брухналі брали в поважнім часі у вічу участь латинники і всі заявили свою повну солідарність з присутніми тим, що голосували за наведеними резолюціями.

— Двірці горять дальше. З Жовківщини пишуть нам: Дня 17. цвітня підпалено стодолу коваля Вжоса; згоріло ціле обійсте і хата старенької жебрачки. Крайна пора, щоби міродатні чинники зацікавили ся сим грізним станом, який панує ту від 26. марца і щоби ратували решту населеня від нещастя, яке зависло над селом. — Від 26. марца с. р. вже четверта з черги пожежа на присілку „За рікою“ в Двірцях, повіта жовківського, дня 14. цвітня перед полуднем зничала зовсім знова 5 господарств. Жертвою злочинного підпалу упало по ниві 20 загород. Догадують ся, що огонь підложений — в якийсь спосіб сейчас не вибухає, тільки аж слідоучого дня. Всі дотеперішні пожежі зачинала ся зі стоділ. Підозрілого о підпали селянин Проця Глушка з того самого присілка арештовано дня 16. цвітня в Мостах великих, коли грозив, що „За рікою“ встане ще на два сїдани. Додати треба, що загорода Проця Глушка в другій пожежі також згоріла.

— Як жие Св. Отець? Генрик Тедеші розказує в мадритским „Imperial“ як проводить день Св. Отець, Пія Х. в нормальних часах. Іменно в кожній порі року встає Св. Отець о 5. год. рано, молять ся коротко в своїй спальні, почім іде в товаристві двох тайних шамбелянів до своєї приватної каплиці. Тут відправляє богослужене, яке триває 20 минут. По богослуженю, на якім були давнійше все присутні обі сестри Св. Отця (одна з них недавно померла), вертає Голова Церкви до своєї кімнати і не сїдане, яке складає ся зі склянки кави з молоком. Коли сестри приходили на богослужене, пили також сїдане зі Св. Отцем. Звичайно говорено про рідню і старих знакомих, про стан господарки в малім майні під Венецією, яке є їх спільною власністю. О 7. год. виходить Св. Отець з приватним секретарем на прохід по ватиканським городі. О 8. год. приймає Св. Отець кардинала-секретаря і обговорює з ним біжучі справи, пізнійше посвячує менше-більше годину часу на читане важнійших римских часописів. О 10. год. зачинають ся звичайні послуханя і тривають до полудня. Від своїх попередників ріжнить ся Св. Отець, Пія Х. тим, що не позваляє перед собою клякати. Часто лучає ся, що стоячий перед Св. Отцем не може з великого зворушення ані слова вповісти. Тоді усміхає ся Св. Отець і заохочує: „Відваги, мій сину! най тобі видає ся, що говориш зі своїм батьком або дідом“. По послуханях приймає Св. Отець старшого майстра обрядів Ватикану, який подає спис осіб, що мають визначені послуханя на другий день, переглядає лісту, робить на ній свої замітки, а коли найде назвище, яке его ближше обходить, записує собі в підручній книжочці, про що буде з сею особою говорити. Коли межі відвідувачими є Венеціанці, випитує ся їх про місцеві справи і звичайно кінчить свою розмову з жалем: „Поздоровіть від мене сеї гарній край, якого вже більше ва жалє мої очі не побачуть“. По розмові з майстром обрядів виходить Наслідник Христа ще раз на короткий прохід до города. О 1. год. вертає на обід. До стола засїдають звичайно оба тайні шамбеляни, а нераз запрошує Св. Отець і одного з пралатів. Обід складає ся з супи, кусня печені, ярини, сира, овочів і кави. Щойно по обіді курить Св. Отець оден або два папіроси. По короткій розмові зі співбесідниками іде до бібліотеки і тут проводить ціле пополудне на читаню і роздумуваню. Вечером приймає довірені особи і давних приятелів. По сім їсть вечеру, яка складає ся з яєць і зимного мяса з салатою і відмовивши молитви, кладе ся Св. Отець о 10. год. вечером на супочинок.

— Положене в Чехах. На домане Чехів, що-би автономичний заряд Чехів далше пере-говори з банками о пожитку, щоби уникнути банкрутства і правительственного комісаря фінансовий референт краєвого виділу і посол до ради державної др. Грубан, провідник чеських Німців, зложив сей реферат, тому, що не хоче брати на себе відповідальности за дальшу фінансову господарку Чех. Референтом вибрано одного з членів краєвого виділу. Чехи, що правда вдоволені в добровільного уступленя дра Урбана, котрий в соймі помагав Німцям вести обструкцію.

— 3 Самбора. Вчитали ми новинку поміщену в „Новім Слові“ під заголовком „Де академіки?“ і здивувались. Як то? У. С. С. запросив І. Франка до Самбора з відчитом, доносив о сїм в новинках „Діла“, а тут питають де академіка? В дійности д. І. Франко читав в Самборі свій утвір „Мойсея“ перед численно зібраною громадою старших і молодше, на запросяни кружка Укр. С. Ст.

— Король Альфонс і анархіст. Недавній замах на іспанського короля Альфонса нагадає цікавий епізод з его життя. Одного разу довідав ся король, що недалеко Бардельони в одній фабриці працює молодий робітник-анархіст, котрий хвалив ся, що добре дасть ся в знаки королеви, коли его побачить. В товаристві лиш одного адютанта поїхав король самоходом до сеї фабрики. Відразу натрапив король на сего робітника. Почав его розпитувати про родинні відношення, про працю его. Робітник також пізнав короля і дивував ся, що монарх не боїть ся без сильної сторожи ту вийти ся. Відтак король подав ему папіроску а на працане відпав гарну рожу і дав робітникови для его молодї жіночки, з котрою щойно був подружив ся. Коли він відїхав, робітник не міг в диву вийти і від сего часу змінив свої погляди.

— Протинімеца демонстрація на парискім університеті. В Парижі уладжено оноді величезну бучу на годині професора німецкого язика. В демонстрації брало участь над 500 студентів, котрі, коли показав ся професор Мілрод почали свистати і кричати: „Альзачию хочемо мати“. Сі крики тревали чверть години. Аж покликана поліція привела спокій.

— Студенти університета пекарями. В Монахові застрайкували пекарські челядники, через що много пекарів мусїло здержати працю. Страйк вихиснували убогі студенти університета і начали ся в деяких пекарнях за челядників. В одній з пекарень працює 12 студентів, товаришів сина власника пекарні. З їх праці пекар вельми вдоволений і впевняє, що так пильних і здібних робітників ще ніколи не мав.

— Страйк в Брюсселі ширить ся дальше, але прилюдного ладу нігде не порушено. У всім краю стереже залізничних двірців військо. Зелізничного шляху Брюсселя-Париж стереже компанія наколесників. Що раз зростає доріжничча середників поживи. Робітники в на страйк матеріяльно приготовані, бо виявляє ся тепер, що робили великі оцадности, щоби консумція алькоголю спала в останних місяцях о 50 процент. Побюють ся, щоби народна гвардія не викликала кривавих сутичок.

— На „собранї галицко-русскаго общества в Київї, яке відбуло ся дня 17. с. м. читав, як пише „Приярп. Русь“, др. Марія Гл у ш к е в и ч (з Золочева): „про теперішню положенє російского народа в Австро-Угорщинї“, а проф. Яворський, який кождих ферій веде російську агітацію в Галичинї, говорив про найновїшу галицко-російську літературу.

— Париских бандитів автомобілевих, засудженых судом присяжных на смерть, мають ся ми днями стяти на гільотині. Один з них, Раймонд, таку дав пропозицію вязничій власти: „Чому кат має мене вислати на другий свїт? Чиж не лучше піддати мене дослїдам науки? Принципіть менї тиф, чуму, холеру, рака або які інші недуги. Наука щось на тім знає, а я буду записаний в історії.

Оповідки.

— 3 руского театру у Львові. Нинї (в суботу) в салї „Яд Харузім“: „Суета“, Карпенка Карого.

— Для Львовян. Порядок Богослужень в страстний тиждень і в днях Воскресеня Христового в церкві ОО. Василян у Львові 1913 р.: В середу відправить ся Служба Божа Прожедоосвященних дарів о г. 1/2 9 рано. В четверо год. 9. співана Служба Божа св. Василя Вел. з вечернею. Вечером о год. 7. Страстн. В п я т н и ц ю о год.

8. рано Царські Часи; о год. 11. перед полуднем вечерня, проповідь, обхід, положене Плащаниці. Вечером о год. 6. Псалми страстні. О год. 7. Устрєня надгробна (єрусалимска). В с у б о т у о год. 8. рано співана Служба Божа св. Василя Вел. з вечернею. Вечером о год. 7. Устрєня Воскресна (Резурекція).

На днях Воскресея Христового: В н е д і л ю: Служби Божі тихі о год. 5, 6, 7; о год. 8-їй Служба Божа співана; вечером о г. 5-їй вечерня з виставленєм Найсвятїйших Тайн, проповідь і благословене Найсв. Тайнами. В п о в е д і л о к і в т о р о к Свїтлий Служби Божі тихі о год. 5, 6, 7, і 8. о год. 9. рано Служба Божа співана; о год. 5. вечером вечерня. Ві второк вечером обхід в Насвятїйшими Тайнами.

— Великодня збірка на українську приватну гімназію в Городенці. Управа гімназії розіслала по селах до рїжних довірених людей листи з печатками і просить всіх прихильників гімназії заняті ся ласкаво збіркою добровільних жертв на українську приватну гімназію в Городенці. Нехай сі кількаразові збірки будуть основою загального онодаткованя найширших кругів населеня на нашу гімназію. Інтелігенція і селяни та міщани в Городенці складають що місяця означенї суми на гімназію — загал населеня з повіта нехай робить се кілька разів на рік. Дуже просимо свідомих людей повітів городенського, сянтинського, заліщицкого і тохмацкого заняті ся такими збірками і пояснити їх значіне загальнои наших людей. В єдности сила! Громада по нитці — бідному сорочка! Зложім по сотикови, два десять, кого стати й по короні, а гімназія зможе оплатити бодай півмісячні свої потреби. Всї жертви просимо присилати на руки управителя гімназії Антона Крушельницького. Їх поквітєє ся в часописях і в звіті гімназії.

— Надача парохії. Намісництво надало о. Михайлови Бровці, гр.-кат. парохови в Крехівцях і канцлерови гр.-кат. єписк. Консисторії в Станіславові, парохію ігу над. в Рунігурах.

— Іменованя. Цсар іменував надзвичайного професора, д-ра Стан. Закшевского, звичайним професором історії на університеті у Львові, а кустоса антропологічного музея в Петербурзі, Ів. Чекановского, надзвичайним професором антропології і етнографії на університеті у Львові.

Намісник іменував концептових практикантів намісництва: др. Юл. Копенса і К. Мійшек-Тхожницького, концепістами намісництва.

Президія галицкої краєвої дирекції скарбу іменувала податкових асистентів: В. Пелчницького, Ф. Тиміньского, К. Гавдніка, С. Кузьмака, В. Свободу, Б. Зехера, О. Пацканя, М. Палавицю, Ф. Старостку, П. Чельного, Е. Коздроня, К. Гординьского, М. Ожельского, В. Тарновского, Т. Нирковского, К. Гавсера Ю. Струтиньского, І. Кшишковского, Л. Вільковича і П. Шкляжевича, податковими офіціями в Х. кл. рангі і податкових практикантів: В. Ярошевского, С. Винницького, і К. Покусу, податковими асистентами в ХІ. кл. рангі.

Предсїдник галицкої дирекції почт і телеграфів іменував почтмайстра, О. Топольницького в Обертині, старшим почтмайстром в Микояєві над Дністром.

Наука, умілість і письменство.

О. С. Б.

Скотив ся з Парнасу.

(„Упадок етики в літературі“.)

(Конець).

Великі претензії має Яцків і до суспільности. І мїрять її дуже з гори. Інакше не трактує її, ні називає її, як лиш агірдним словом „зволоч“, „юрба“, „погань“. Приміром: „Віки караю ся серед юрби, моя туга випружила слух і ніколи не зачуваю акордів, які трафляли би до моєї душі. Живу серед погани без слуху“. (Гл. Adagio Consolante, ст. 28).

Або: „Каже ся, що у нас нема мистців, ні поетів. Позволю собі спитати — чи серед таких обставин родять ся таланти? А коли вродили ся, то на чім мають оперти ся, що має сприяти їх розвоєви? (Гл. Чорні крила, — До моїх приятелів — ст. 5).

Дивна річ!.. На мою гадку, наколи наша суспільність така нездарна і така мізерна, так тим лекше вибити ся у нїй талантови. Чиж поруч могучих, сильних, самостійних і великих народів слабші, мізерні, сковані і притоптані навіть, понижєні не видавали з себе геніїв і талантив? А звідкиж у нас взяли ся Куліш, Квітка, М. Вовчок, Костомарів, Шевченко, Руданський, Карпенко-Карий, Лисенко, Грінченко, Пашкевич, Устиянович, В. Барвіньский, Федькович, а в новїйшій добі Ів. Франко, Стефаник, Ленкий, Ольга Кобилянська, Коцюбинський, Л. Українка, Олесь, Філяньский і інші?

Чейже і їм не все сприяли щасливі, золоті обставини! А вродили ся серед тої самої суспільности, що і Яцків.

Та вже найнесмачніше і найдоскульнїйше вражає і до краю обиджає ось такий патос Яцкова: „Гей, юрбо! Триклятий бугаю з завязаними очима! Розвійник, твій погонич, триюмфує і свій власний злочин як досвєд тицькає тобі під ніс, а ти... махаш головою“. (Гл. Смерть Бога, ст. 82).

Справді! Так ординарно лайкою поносили ся можна лиш в нашій суспільности. Інша суспільність не дозволила би на щось подібне. А тут поет з галицкого парнасу як гнівний Зевес з Олімпу судить і громи силє на українську суспільність, „бугаєм“ її прозиває тай ще, бач, велику ласку робить, що під таким твором своє безсмертне імя всадить і підписе.

— Се мій твір тобі, дурна юрбо, читай його!.. Смерть Бога! Розумїєш? — глузує Яцків немов той погонич на ридвані, триюмфує, своїх богів під ніс тицькає, а суспільність ані чичирк, бо то Яцків поганяє..

Е, добродію, даруйте за слово, але людий і цілого народа не ображайте! Як маєте порахунки в малюрем, Борсуком Корнієм, за якус там доскульну і не милу вам критику, так рахуйте ся з ним, але при чім тут ціла суспільність, отже і я? Бачите, добродію, М. Яцків, хоч ви наперед заповіли всім критикам — цілий ватазі — що всі повалить покотом як старозавітний Самсон, не встаючи з місця навіть, так я відважив ся таки піти проти вас як Давид проти Голїята як раз за обидливе слово, кинене на адресу суспільности.

Ображаєте ся, що „інквізитор“ вписав вам в типовім, клерикальнім дуєї в „Приятелю народа“ деяку правду, або що в „Душпастирі“ о. Садівник виступив проти таких „модерних“ літератів, як ви, але годі! Хто перечитає собі тепер такий твір, а зглядно таку „студію молотом“ як „Смерть Бога“, той буде мусїв сплюнути позад себе і сказати: — Но, справді скотив ся комїть головою з парнасу!

Бо прошу: В „студії молотом“ наша убога література збогатила ся нараз в отсі клясичні вирази: слово „шбеник“ приходить на ст. 47, 83, 87, з прикметником „налоговий“ на ст. 54, „драбуга“ на ст. 69, „лайдачина“ на ст. 70, „лайдурень і свинопас“ на ст. 72, „брехун і геростратик“ на ст. 80, „Хам в святїні“ на ст. 80, „розобійник“ на ст. 83, „невилічний туман“ на ст. 47, „безличний туман“ на ст. 75, „учений ідіот“ на ст. 59, „варїят“ на ст. 57, „простак“ на ст. 86, „шкідник“ на ст. 86, „мудрець з Бродів“ на ст. 88, „бестія“ на ст. 90. Хиба буде того..

В кождім разі репертуар крепких слів поважний і невечераний. Для будучого впорядчика українського словаря неаби яка поміч. Не знаю лиш, чи за такий вклад літературний буде Яцкову вдячна суспільність.

Що до мене, то я щасливий, бо від дальшої критики твору п. н. „Смерть Бога“ звільнив мене сам автор, за що я єму дуже вдячний.

Поаяло ся на днях перше число „Шлях і в“, органу українського студентства. В тім то числі в рубриці „Критика і бібліографія“ помістив М. Яцків авторецензію чи там засуд смерти — тим разом вже — на себе. Зійшов видко, на праві „шляха“.

Про свою студію „Смерть Бога“ пише: „Се моя найслабша книжка. Видно в нїй застїй, метушню, а мало тут тих позасвітних гововів, які проявляли ся давнїйше“. Дальші два уступи пропуская, бо они нас не обходять, аж приходжу до третього: „Остання річ „Смерть Бога“ без потреби перевалює цілу збірку“. Радія, то всі говорять „Я повинен був допильнувати її долотом, а не „молотом“. В таким виді віддало би багато

„зрозумілих місць“, віддало би обліїне motto, (дійсно — оно там страшно разить, як спрофанована сьвятість — примітка моя!) студія мала би спокійний нагодовок: „Упадок етики“. Ой, так так! Упадок етики!..

„На прикінци тої авторецензії ставить Яцків основне питанє: коли я ті всі хиби сам так добре знаю, то чому не зробив краще?“

Відповідь: На багні ніхто не муде плавати, лише на бистрій і чистій ріцї або на морі.“

Коли таку мудру відповідь Яцків сам собі подав, так менї нічо вже не лишає ся, як лиш по дружному сказати і порадити: Виходить, що найкрасше буде оминати багно, а шукати за бистрою і чистою рікою. Не вжеж?..

Надіслане.

(За сю рубрику Редакція не відповідає).

Красвий адвокат

Др. Евген Гвоздецкий

отворив канцелярию

у Львові

при ул. Красціных ч. 6

Олександр Барвіньский.

Спомини з мого житя.

22. Занепад руского міщанства в Тернополі. Робота около освідомленя. Міщанська читальня. Фондація ин. К. Острожского. Викалади по читальнях. Популярні і історичні книжочки для народу. Суд про них проф. В. Антоновича.

(Дальше).

По тім я вивинив ся я, що наша просвітно-народна робота повинна бути наперед добре обдуманна і що поруч з нею повинна також переводити ся організація наших народних і суспільних сил, бо инакше все будемо спотикатись і не досягнемо бажаної мети. Тимто в II. і III-ім річнику „Діла“ в цілій серії фейлетонів подавав огляд словесної і суспільної роботи Русинів. На загальних зборах товариства „Просвіти“ висловлено бажанє, щоби і в календарі „Просвіти“ подавано такий огляд суспільної роботи Русинів. Завізваний до того Головним Виділом товариства „Просвіта“ спорудив я „Лїтопись суспільної роботи и силы Русинівъ австрійскихъ“ на основі доступних менї жерел і зібраних мною крім того від деяких наших народолюбців інформацій про нашу народну роботу, про наш народні інституції, їх засновани і розвиток і подав Головному Виділови в червні 1885 р. Товариство „Просвіта“ напечатало сю „Лїтопись“ в календарі на р. 1886 а віддало також окремою перепечаткою в 1885 р. Наше народне житє в тім часі тільки що почалось живїйше розвивати, народні товариства рускі тільки що почали засновувати ся і розростати, отже й огляд сеї суспільної роботи і сили Русинів австрійських обняв усього тільки три печатні листи. В переднім слові до сеї Літосписи я зазначив я ось що: „Всяка розумна робота повинна відбуватись після певного плану, після добре обдуманой системи, бо лише тоді можна з тої праці адїяти ся успіха. Забираючись до роботи, треба також обчислити свої сили і після них добирати способів до переведеня задуманої роботи. Тай серед самої роботи треба від часу до часу оглянутись позад себе, обчислити, що вже зроблено, а що остаєсь ще зробити. Така повинна бути і наша народна робота. Безуспільність не на однім полі нашої народної роботи треба приписати лиш недостачі доброго плану, обдуманой відповідно системи, лихїй організації наших народних сил. Огляд нашої суспільної роботи покаже нам, що доси зроблено, що було добре а що зле, чого ще нам недостає. Огляд досягнених успіхів на народнім полі виявить нам нашу силу і скріпить духа до дальшої роботи.“

Інші роботи мої не дозволили менї дальше вести і доповняти таку Літопись, і сповнити обідянку заповіджену в сїм передім слові. Житє наше народне розвивало ся що раз ширше і бистрійше, повставали нові то-

вариства й інститути, появлялися всякі видавництва так, що для людей віддалених від осередка нашого життя трудно було обняти оглядом сю роботу і діяльність.

Вправді всякі наші товариства й інститути видають від часу до часу звіти, однак при всім тим нема огляду цілості нашої народної роботи і нашого розвитку. А вжеж про народну роботу наших земляків на Україні маємо хіба доривочні вісти по часописях. Тимто тепер, коли народна робота що раз розростає ся і розвиває ся, придав би ся ще більше в ряди-годи видаваний такий огляд, щоб можна знати, що зроблено, що вже є, а що ще треба би зробити.

При нагоді викладів по читальних старав ся я також пізнати відносини в тих громадах і часто они звертали ся відтак до мене за порадою в ріжних справах. Витворювали ся отже взаємини між селянами а рускою інтелігенцією, до котрої они набирали довіря. Так н. пр. підчас побуту на зборах читальні в Колодівці (в Скалатщині) подано мені зошити рисунків ученика тамошньої народної школи Івана Придаткевича і его дереворити роблені звичайним ножиком, з просьбою, чи би не можна ему поомогти до обривання в тім напрямі. Я вивчив ся з его рисунків і різбарських почнів, що у него є талант і тому відвіс ся до Львова до школи артистичного промислу (була тоді на радниці і з неї витворилась нинішня промислова школа у Львові), щоби хлопця там прийняти на науку. А щоби дати ему потрібні грошеві засоби на перший почив, зробили ми складку на „Руск. Бесіді“ (о. Ст. Качала причинив ся значнійшим датком) і Придаткевич почав науку у проф. Жака. Опісля визначившись між учениками, дістав підмогу з кр. виділу, скінчив науку свицества в Technologisches Gewerbmuseum у Відні і нині є управителем школи для виробу дитячих забавок в Яворові. Таким способом можна би у нас видобути не оден талант з народних верств, котрий нераз запропащує ся безслідно.

Виклади з нашої бувальщини по читальнях і такі інші могли розбудити народну свідомість широкі верств селянських, однак їм треба було йти з підмогою також для господарського подвигнення з материяльного защепаду. Тимто треба було пустити ся також на поле більше практичне, до котрого ані у мене ані у моїх товаришів, що їздили на виклади до читалень, не було потрібного підготовлення. Длятого понри інші мої роботи почав я також розглядати ся в науці народної економії, до чого брат мій Володимир достарчав потрібних книжок, розглядав ся в тім, як в Німеччині устроюють господарські, задаткові, судничі, промислові і т. п. спілки (система Шульце-Деліча, Райфайзена і т. п.), щоби освідомляти і нашу суспільність про сі справи. На основі тих дослідів виголосив я основний відчит для членів тернопільської філії „Просвіти“ 25 марта 1885. р. п. з. „Про уклад нашого хліборобства і способ его подвигнення“ (ч. ч. 39—42) „Діла“, в котрім обговорив я не тільки сучасний занепад хліборобства, але й вказав способи до подвигнення з підмогою кредитових спілок і заведеня рационального господарства.

Про сей відчит писав мені о. Данило Т а н я ч к е в и ч: „Твій артикул економічний заінтригував мене просто своїм появленем. Історики економізують. Де воно йде? Но, слава Богу! Прочитавши его, скажу Тобі, мій Друже дорогий: Відгадавесь щасливо не одно, тим инстиктом народним, котрий нас веде скрізь, а то мені справляло утіху — те не одно, що тільки вправному оку, студіюючому без настанку видно.

„В цілості видно поскорість, полегкість, недостаток глубокого згрунтованя, видно свѣжого теоретика. Цілий плян хаблений, небоженьку, бось невідповідний взір мав перед очима: Товариство урядників тут зовсім неприкладне. Певно, що засада солідарности, засада лученя ся — се одна і вічна, — про се нічого й толкувати.

„Усі ті хибі побачив наглядно, коли розбиратиму Твою роботу. А справа ся потребує дуже основного а серйозного трактованя. Ти пішовесь на відважного. Вивівесь kwestию велику — рано чи не рано — і поставив до рішеня. І за се скажу Тобі масно! Се Твоя буде заслуга. Коли се питаня рішуть ся і як рішуть ся, се инша річ — досить питаня поставлене. За се ще раз спасибі. А мої новіші уваги нехай Тебе не зражають. Будь сего певний, що я в Тобі узнаю тим самим певну вартість, коли їх Тобі кажу. До чоловіка без неї я не говорив би ані два слова, бо він не в силі зорієнтувати ся в недовостатках яких небудь, а тут тим менше доганих в справі такої, як ся, котра єсть безперечно часть einer Weltfrage. Твою роботу сю уважаю я габілітацією на сім полі, потрібну Тобі при кандидатурі о мандат, бо зачуваю, що ставлять Твою кандидатуру. Сему я не тільки щонаперечний, хоч Ти ні політик, ні парламентарист, але Тебе би потреба там, щоби ся міг в сферах компетентних трохи бачи розтворити про нас, щоби раз зрозуміли, який інтерес важе Австрию для Русинів. Рад бим, щоби бодай оден з наших народовців щирих, котрий небудь ввійшов до того райхсрату. Поглядаючи з тої сторони на Твою роботу, хочу підтримати Твою габілітацію, звернути увагу на Твою роботу і тому пишу рівночасно до „Діла“.

Я й не перестав і дальше понри свою роботу шкільну й наукову займатися також економічними справами і звертати бачність товариства „Просвіта“ на потребу економічної роботи і організації народних сил на сім основі.

В 1891. році познакомив ся я із словінським послом Возняком, організатором задаткових товариств і дізнав ся від него, що Словинці протягом кільканайцяти літ у своїх касах задаткових нагромадили кілька мільонів ринських і тим способом визволили ся із зависимости від німецького капіталу. Від посла Возняка зібрав я відтак потрібні для організації економічної звіти і статуту і передав Головному відлови товариства „Просвіта“, щоби й у нас тим шляхом поведено народну роботу.

(Дальше буде).

Телеграми

з дня 19. чвітня.

Рим. Наяшну ніч перевів Свв. Отець доволі супокійно; теплота виносила над раном 36°6; кашель зменшив ся; загальний стан ліпший.

З огляду на тривке поліпшеня в стані здоровля Свв. Отця буде видавати ся бюлетени оден раз на добу.

Петербург. На останнім засіданю державної думи правця поставила внесене на викиненя жидів з військової служби. Дневникам заборонено оголошувати звіти з нарад над сею справою.

Бруселя. (ТКБ). В Льодені, де страйкують всі робітники, відбули ся два великі демонттраційні походи. Відділ кінноти розігнав страйкарів сальною з карабінів. Нікого не равнено. В цілім краю впрочім спокій, хіба, що декуди страйкарі перешкаджають робітникам в праці.

Складачі ліберальних дневників постановили прилучити ся до страйку. Вийдуть лиш католицькі дневники в печатнях, в яких працюють робітники, що належать до католицьких товариств.

Господарські, промислові і торговельні вісти.

Комунікат Красного Союза для збуту худоби з торгу в Відні дня 15. марта 1913.

Загальний згін вносив 15,261 штук З того доставлено з Галичини 4,867 штук.

Ціни: Безроги галицькі, молоді, легкі, Пріма 132 до 140 К, тяжкі і товсті, Пріма 136 до 142, середні і гірші 116 до 130, старі і вибраквані 110 до 120 К.

Тевденція: Згін сей був супроти попередного о 910 молодих безрог, як також о 482 безрог тяжких слабший. Безроги молоді плачено при дуже живім попиту по ціні потованій попередного торгу. Так само плачено і за безроги тяжкі.

Спілки принадлежи до Красного Союза для збуту худоби у Львові доставили 44 штук, проданих через Хліборобску Агенцию для продажи худоби.

453(26)

Поручає ся
Впр. Духовенству
торговлю, робітні
зврядів і риз
церковних

**Володимира
Устенського**
у Львові, ул. Руска ч. 8.

Всякі знищені звряди і ризи приймає ся до відновленя, під гваранцією і по найнижших цінах.

На жадане висилає ся ілюстрований цічник оплатно.

Перше і одинокє Руске Товариство Взаїмних Обезпечень на житє і ренти

„КАРПАТИЯ“

Почетний президент: Его Ексцеленция митрополит Андрей гр. Шенгицкий.

„Карпатія“ вибудована на найсолідійших основах.

„Карпатія“ приймає обезпеченя на житє у всіх найдодігійших комбінаціях при найкориснійших условнях: на дожитє, посмертні капітали, посаги і ренти.

„Карпатія“ дає обезпечення всім користи, які може дати нинішній стан техніки обезпечень на житє і солідне, оглядне діловодство.

„Карпатія“ основана на взаємности і має на увазі лиш хоєн своїх членів. Чисті зиски вертають ся яко членські дивіденди.

„Карпатія“ видає поліси, які по тривалім тривку стають неоспоримими і незападальними.

Нема жадного иншого руского асекураційного товариства на житє лишє одна, однісінька „КАРПАТИЯ“. Обовязком кожного чадрого Русина є підпирати лиш своє асекураційне товариство і обезпечуватись лиш в „КАРПАТИИ“.

„Карпатія“ передає всюди способом і ретельним людям по містах і селах свою агентуру.

Найневійшим способом оцадности є обезпеченя житє. Кождий хто хоче забезпечити свій родни красшу будучність, своїм дочкам посаг, або собі удержати на старість, най обезпечує ся на житє в „КАРПАТИИ“.

Короткий час своєї діяльности „КАРПАТИЯ“ адобула собі загальну прихильність і довіре навіть в чужинці, та за короткий час своєю істнованя поанскала 1495 внесків на суму обезпеченя 5,124.300 К, з того виставлено 118 поліс на загальну суму обезпеченя 3,595.500 К з річного премією 163.666 К За53 с.

Ближні інформації що до обезпечень і агенцій уділяє Філія товариства у Львові, ул. Руска ч. 18 коло „Дністра“. Філія приймає також зголошеня внесків на обезпеченя на житє і ренти. (449)

!!! Свій до свого !!!

Перший Український Висилковий Дім Музичних Струментів

ОРКАН

у Львові, ул. Тиха ч. 1.

поручає по найдешевших цінах: скрипки басы, цитри, флети, кларнети, труби, бубни і т. д. та закладає цілі сокільські, січові, читальняні й шкільні струнні або дуті оркестри на всякий склад.

Цічник даром.

Олексагер ґарбівський.

Спомини з мого життя.

Перша часть (Образки з громадянського і письменського розвитку Русинів в 60-их рр XIX ст. (з додатком перелиски Ст. Новиковича, М. Лисенка і П. Куліша, з 10 портретами і двома картинами) вийшли вже яко №. 87—91 Загальної Бібліотеки.

Можва набути в Накладні Я. О. нешптайна в Коломиї, або в Книгарі Н. Товариства ім. Шевченка у Львові.

Ціна брошурованого примірника 1 К 50 сот, оправного примірника 1 К 80 сот

Жа Свѣта!

Щоденно свѣжі певні найліпші спиритусові

ДРІЖДЖІ

в ціві К 1:60 за клгр.—для Крамниць по 1 К за клгр., МУКУ і всякі інші кольовіяльні товари продає ві всіх своїх складах

515(6)

„НАРОДНА ТОРГОВЛЯ“.

ЦЕРКОВНА ТОРГОВЛЯ

„ДОСТАВА“

Львів, ул. Руска 20, — Станіславів, ул. Смолян Перемішль, Ринок 26.

Удержує найкращий вибір всяких церковних річий. — Злучила найлучших артистів для виготовленя іконостасів, престолів, кивотів і др. Приймає у Львові золоченя чаш і всякі направки. Зєднала досі загальні призначеня. 366(80сс)

Чудові образи кисти арт. маль. п. О. Курцаса. І. Пречиста Діва — Мати Руского краю. ІІ. Ісус Христос — небесний Учитель.

Сі чудові образи (одинокі на народних мотивах) вийшли вірно після оригіналів у всіх природних красках.

Ціна за пару оправлених образів: в рамках дубових з опакованем К'20—місечно К 3 „золотих“ „24—“ „К 4 „магоньових“ „28—“ „К 4 „спеціальних“ „34—“ „К 5

Висилає за посліплатою або на рати: М. Кривецький, Львів. Ринок ч. 10. 520(×)

Асекуруйте своє майко від огню

в „Дністрі“!

Кождий Русин повинен асекурувати ся від огню, щоби на случай пожежі не понести страти, бо достаток одиниці то добротат цілого народу.

Кождий Русин повинен асекурувати ся тільки в русині товаристві взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР“

Нема жадного иншого руского товариства асекураційного, тільки один

„ДНІСТЕР“

„ДНІСТЕР“ рахує найдешевші оплати заобезпеченя селянських буд. ннів.

„ДНІСТЕР“ звертає кождорічний чистий зиск своїм членам; на рік 1912 вносивє зворот 10%.

„ДНІСТЕР“ оцінює та виплачує шкоди по огни скоро і ретельно, а до комісії запрошує все двоє господарів на оцінителей.

„ДНІСТЕР“ дає підмоги руским школам і бурсам, де виховують ся селянські діти.

Люди асекурувані в „ДНІСТРИ“ можуть дістати позичку у всіх великих Банках і в Товаристві взаїмного кредиту „Дністер“.

Власні фонди „Дністра“ вносивєть в кінець 1912 року 3,910.293 коп.

„ДНІСТЕР“ приймає обезпеченя на житє у всіх догідних комбінаціях (на дожитє, посмертні капітали, посаги, ренти).

В „ДНІСТРИ“ можна обезпечити від крадежи з вломом движимости всякого рода, а товариства кредитові готівку, цінні папери і векелі за дешевою оплатою премії.

Адреса „Дністра“: Товариство взаїмних обезпечень „Дністер“ у Львові, у власнім домі ул. Руска ч. 20.

Буддаїзм

а старші системи індійської філософії і християнство— по ціні 4 К 60 сот, оправлений в півполотно а по 4 К брошурований: в Церковній штуді в Станіславові; в Доставі в Станіславові і Перемішлі; в Народнім Базарі в Станіславові і у о. Ф. Щепковича в Станіславові ул. Липова ч. 14. — В тих самих місцях можна також дістати „Шнідливість спиритизму“ по ціні 50 сот, з котрого весь дохід призначений на Церкву.